Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

26. ožujka 2026.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Uredba (EU) br. 650/2012 – Članci 1., 3. i 4. – Područje primjene – Pojam ‚nasljeđivanje' – Zakonski legat dodijeljen pružatelju skrbi na temelju skrbi koju je pružio umrlom za njegova života – Opća nadležnost suda države članice za odlučivanje o nasljeđivanju u cijelosti"

U predmetu C-618/24 (Isergartler)[i],

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija), odlukom od 10. rujna 2024., koju je Sud zaprimio 24. rujna 2024., u postupku

XK,

TR,

VQ

protiv

SM,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: I. Jarukaitis, predsjednik vijeća, M. Condinanzi, N. Jääskinen (izvjestitelj), R. Frendo i A. Kornezov, suci,

nezavisni odvjetnik: J. Richard de la Tour,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za osobe XK, TR i VQ, M. Kinberger, *Rechtsanwalt*,

– za Europsku komisiju, M. Wasmeier i W. Wils, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

[i] Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 4. Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL 2012., L 201, str. 107.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 296. i ispravak SL 2019., L 243, str. 9.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između, s jedne strane, osoba XK, TR i VQ, koje borave u Njemačkoj, i osobe SM, koja boravi u Austriji, u okviru ostavinskog postupka pokrenutog nakon smrti nekadašnje partnerice osobe SM koja se dogodila 2021. i o kojoj je ta osoba brinula do njezine smrti.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodne izjave 7. do 9., 11., 14., 34. i 59. Uredbe br. 650/2012 glase:

„(7) Pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta treba olakšati uklanjanjem prepreka slobodnom kretanju osoba koje se trenutačno susreću s poteškoćama u ostvarivanju svojih prava u kontekstu nasljeđivanja koje ima prekogranične implikacije. U europskom pravnom prostoru građani moraju imati mogućnost organizirati svoje nasljeđivanje unaprijed. Prava nasljednika i legatara, drugih osoba bliskih umrlom i vjerovnika nasljedstva moraju biti učinkovito zajamčena.

(8) Kako bi se ostvarili ti ciljevi, ova [u]redba treba skupiti odredbe o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju ili, ako je to slučaj, prihvaćanju, izvršivosti i izvršavanju odluka, javnih isprava i sudskih nagodbi i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju.

(9) U područje primjene ove [u]redbe treba uključiti sve građanskopravne aspekte nasljeđivanja, točnije, sve oblike prijenosa imovine, prava i obveza zbog smrti, bilo dobrovoljnim prijenosom raspolaganjem imovinom zbog smrti, bilo prijenosom zakonskim nasljeđivanjem.

[…]

(11) Ova [u]redba se ne bi trebala primjenjivati na područja građanskog prava koja nisu nasljeđivanje. Radi jasnoće, određeni broj pitanja za koja bi se moglo činiti da imaju vezu s pitanjima nasljeđivanja trebala bi se izričito isključiti iz područja primjene ove [u]redbe.

[…]

(14) Imovinska prava i koristi koji nastaju ili se prenose na drugi način koji nije nasljeđivanje, na primjer darovanjem, trebali bi se također isključiti iz područja primjene ove [u]redbe. Međutim, pravo određeno ovom [u]redbom bi trebalo biti ono mjerodavno pravo za nasljeđivanje koje određuje trebaju li se darovi ili drugi oblici raspolaganja među živima koja uspostavljaju stvarno pravo prije smrti vratiti ili obračunati za potrebe utvrđivanja korisnikovih dijelova u skladu s mjerodavnim pravom za nasljeđivanje.

[…]

(34) U interesu usklađenog djelovanja pravosuđa, donošenje proturječnih odluka u različitim državama članicama bi trebalo izbjeći. U tu svrhu ova bi [u]redba trebala predvidjeti opća postupovna pravila slična onima iz drugih Unijinih instrumenata u području pravosudne suradnje u građanskim stvarima.

[…]

(59) U svjetlu njezinog općeg cilja, a to je uzajamno priznavanje odluka donesenih u državi članici o nasljednim stvarima, bez obzira na to jesu li takve odluke donesene u parničnim ili izvanparničnim postupcima, ova bi [u]redba trebala odrediti pravila o priznavanju, izvršivosti i izvršavanju odluka slična onima iz drugih Unijinih instrumenata u području pravosudne suradnje u građanskim stvarima.”

4 Članak 1. te uredbe, naslovljen „Područje primjene”, glasi kako slijedi:

„1. Ova [u]redba primjenjuje se na nasljeđivanje zbog smrti. […]

2. Sljedeće je isključeno iz područja primjene ove [u]redbe:

[…]

(e) obveze uzdržavanja, osim onih koje nastaju zbog smrti;

[…]

(g) imovinska prava i koristi koji nastaju ili se prenose na drugi način koji nije nasljeđivanje, na primjer darovanjem, zajedničko vlasništvo s pravom prelaska na preživjele osobe, planovi umirovljenja, ugovori o osiguranju i slični sporazumi, ne dovodeći u pitanje točku (i) članka 23. stavka 2.;

[…]”

5 Člankom 3. navedene uredbe, naslovljenim „Definicije”, u stavku 1. točki (a) predviđa se:

„U smislu ove [u]redbe:

a) ‚nasljeđivanje’ znači nasljeđivanje zbog smrti i obuhvaća sve oblike prijenosa imovine, prava i obveza zbog smrti, bilo dobrovoljnim prijenosom raspolaganjem imovinom zbog smrti, bilo prijenosom zakonskim nasljeđivanjem”.

6 U skladu s člankom 4. iste uredbe, naslovljenim „Opća nadležnost”, sudovi države članice u kojoj je umrli imao svoje uobičajeno boravište u trenutku smrti nadležni su odlučivati o nasljeđivanju u cijelosti.

7 Člankom 21. Uredbe br. 650/2012, naslovljenim „Opće pravilo”, u stavku 1. određuje se:

„Osim ako je drukčije predviđeno ovom [u]redbom, pravo mjerodavno za nasljeđivanje u cijelosti pravo je države u kojoj je umrli imao svoje uobičajeno boravište u trenutku smrti.”

8 Člankom 22. te uredbe, naslovljenim „Izbor prava”, u stavku 1. određuje se:

„Osoba može za pravo koje će urediti u cijelost[i] njezino nasljeđivanje izabrati pravo države čiji je državljanin u trenutku izbora ili u trenutku smrti.

[…]”

9 Člankom 23. navedene uredbe, naslovljenim „Područje primjene mjerodavnog prava”, u stavcima 1. i 2. predviđa se:

„1. Pravo određeno prema članku 21. ili članku 22. uređuje nasljeđivanje u cijelosti.

2. To pravo posebno uređuje:

[…]

(h) raspoloživi dio ostavine, nužne dijelove i ostala ograničenja raspolaganja imovinom zbog smrti, kao i zahtjeve koje osobe bliske umrlom mogu imati prema ostavini ili nasljednicima;

(i) sve obveze vraćanja ili obračunavanja darova, predujmova ili legata prilikom utvrđivanja dijelova različitih korisnika;

[…]”

Austrijsko pravo

10 Člankom 677. Allgemeines bürgerliches Gesetzbucha (Opći građanski zakonik), u verziji koja se primjenjuje na glavni postupak (u daljnjem tekstu: ABGB), određuje se:

„1. Osoba bliska umrlom koja mu je tijekom posljednje tri godine prije njegove smrti najmanje šest mjeseci pružala skrb u nezanemarivom opsegu ima pravo na zakonski legat ako nije učinjen dar ili ugovorena naknada.

2. ‚Skrb’ je svaka radnja čija je svrha osobi kojoj je potrebna skrb u najvećem mogućem opsegu osigurati potrebnu njegu i pomoć te omogućiti da vodi što samostalniji život usmjeren na njezine potrebe.

3. Osobe bliske umrlom su osobe iz kruga zakonskih nasljednika umrlog, njihov bračni drug, registrirani partner ili izvanbračni drug i njihova djeca te izvanbračni drug umrlog i njegova djeca.”

11 Člankom 678. ABGB-a određuje se:

„1. Visina legata ovisi o vrsti, trajanju i opsegu usluga.

2. Pravo na legat, u svakom se slučaju, ostvaruje uz nužni dio i druge koristi iz ostavine, osim ako umrli nije drukčije odredio. Legataru se može oduzeti legat samo iz razloga lišenja nasljedstva."

Glavni postupak i prethodno pitanje

12 Iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da je nekadašnja partnerica osobe SM preminula 2021. i da je do datuma svoje smrti imala boravište u Austriji.

13 Odlukom Bezirksgerichta Zell am See (Općinski sud u Zell am Seeu, Austrija) ostavina umrle dodijeljena je osobama XK, TR i VQ, od kojih sve tri borave u Njemačkoj.

14 Osoba SM, koja je brinula o umrloj u svojstvu pružatelja skrbi tijekom tri godine koje su prethodile njezinoj smrti, zahtijeva isplatu iznosa od 57 200 eura koji joj se duguje na temelju skrbi koju je pružila umrloj za njezina života, pozivajući se u tom pogledu na članak 677. ABGB-a, kojim se u tom pogledu predviđa dodjela „zakonskog legata" (u daljnjem tekstu: mjera o kojoj je riječ u glavnom postupku).

15 Landesgericht Salzburg (Zemaljski sud u Salzburgu, Austrija) odbio je, u tom pogledu, tužbu osobe SM zbog međunarodne nenadležnosti. Smatrao je da je – iako je točno da je mjera o kojoj je riječ u glavnom postupku, u nacionalnom pravu u obliku zakonskog legata – njezin cilj zapravo naknada pružatelju skrbi za skrb koju je pružio umrlom za njegova života. Slijedom toga, prema mišljenju tog suda, takvu mjeru treba kvalificirati kao „tražbinu" obuhvaćenu obveznim pravom i koja, stoga, nije obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 650/2012.

16 Osoba SM podnijela je žalbu protiv te odluke Oberlandesgerichtu Linz (Visoki zemaljski sud u Linzu, Austrija), koji je presudom od 12. lipnja 2024. prihvatio tu žalbu. Taj je sud u biti smatrao da područje primjene Uredbe br. 650/2012 obuhvaća sve građanskopravne aspekte nasljeđivanja. Međutim, budući da mjera o kojoj je riječ u glavnom postupku predstavlja zakonski legat, koji je po svojoj prirodi sličan nužnom dijelu, okolnost da su konstitutivni elementi takvog prava nastali za života umrlog ne može, prema mišljenju tog suda, opravdati isključenje primjene te uredbe. U tim se okolnostima navedeni sud proglasio nadležnim za odlučivanje.

17 Osobe XK, TR i VQ podnijele su žalbu Oberster Gerichtshofu (Vrhovni sud, Austrija), sudu koji je uputio zahtjev, protiv presude koju je donio Oberlandesgericht Linz (Visoki zemaljski sud u Linzu). Oni u biti tvrde da mjera o kojoj je riječ u glavnom postupku nije obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 650/2012.

18 Nasuprot tomu, osoba SM ističe da je ta mjera slična pravu nužnog nasljednika i da je stoga treba smatrati obuhvaćenom pojmom „nasljeđivanje" u smislu Uredbe br. 650/2012.

19 U tom kontekstu, sud koji je uputio zahtjev nastoji doznati je li navedena mjera obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 650/2012, a osobito njezinim člankom 4.

20 U tom pogledu, taj sud najprije navodi da je mjera o kojoj je riječ u glavnom postupku, u skladu s austrijskim propisom, legat koji postoji neovisno o bilo kakvom oporučnom raspolaganju umrlog. Ta je mjera slična nužnom dijelu uz koji se ostvaruje s obzirom na to da se legataru može oduzeti taj legat samo iz razloga lišenja nasljedstva. Međutim, analogija se može uspostaviti i s pravilima koja proizlaze iz ugovornog prava ili sa stjecanjem bez osnove, s obzirom na to da je cilj navedene mjere naknada određenih usluga. Osim toga, sud koji je uputio zahtjev smatra da se tom istom mjerom ograničava autonomija volje osobe u pogledu raspolaganja svojom imovinom.

21 Nadalje, taj sud pojašnjava da je pravna teorija podijeljena u pogledu pitanja je li takva mjera obuhvaćena nasljednim pravom ili obveznim pravom.

22 Naposljetku, navedeni sud naglašava da je u konačnici sklon smatrati da je mjera poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku obuhvaćena pojmom „nasljeđivanje” u smislu članka 4. Uredbe br. 650/2012. U tom pogledu navodi, s jedne strane, njegove nasljedne učinke i, s druge strane, široko tumačenje pojma „nasljeđivanje zbog smrti” u smislu te uredbe, koje je prihvaćeno u sudskoj praksi Suda.

23 U tim je okolnostima Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 4. [Uredbe br. 650/2012] tumačiti na način da je riječ o ‚nasljeđivanju’ ako se istakne pravo na legat na temelju pružanja skrbi u skladu s člankom 677. [ABGB-a]?”

O prethodnom pitanju

24 Uvodno valja podsjetiti na to da je prema ustaljenoj sudskoj praksi, u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda predviđenog člankom 267. UFEU-a, dužnost Suda da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji mu omogućuje rješavanje spora koji se pred njim vodi. U tom smislu Sud mora, ako je to potrebno, preoblikovati postavljena pitanja. Osim toga, Sud može uzeti u obzir pravila prava Unije na koja se nacionalni sud nije pozvao u svojem pitanju (vidjeti u tom smislu presude od 20. ožujka 1986., Tissier, 35/85, EU:C:1986:143, t. 9. i od 5. prosinca 2019., Centraal Justitieel Incassobureau (Priznavanje i izvršenje novčanih kazni), C-671/18, EU:C:2019:1054, t. 26. kao i navedenu sudsku praksu).

25 Naime, okolnost da se, formalno gledajući, sud koji je uputio zahtjev u svojim pitanjima pozvao na određene posebne odredbe prava Unije ne sprječava Sud da mu pruži sve elemente za tumačenje koji mogu biti korisni za odlučivanje u glavnom postupku, izvodeći iz svih elemenata koje mu je taj sud dostavio, osobito iz obrazloženja odluka kojima se upućuju zahtjevi za prethodnu odluku, elemente prava Unije koje treba tumačiti uzimajući u obzir predmet spora (vidjeti u tom smislu presude od 29. studenoga 1978., Redmond, 83/78, EU:C:1978:214, t. 26. i od 22. siječnja 2026., Secab, C-423/23, EU:C:2026:32, t. 29.).

26 U tom pogledu iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjem nastoji doznati je li mjera o kojoj je riječ u glavnom postupku obuhvaćena pojmom „nasljeđivanje” u smislu članka 4. Uredbe br. 650/2012, kojim se utvrđuje opća nadležnost sudova države članice u kojoj je umrli imao uobičajeno boravište u trenutku smrti za odlučivanje o nasljeđivanju u cijelosti. To pitanje stoga podrazumijeva i ocjenu je li mjera poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku obuhvaćena područjem primjene te uredbe, kako je definirano u njezinu članku 1. Osim toga, valja uzeti u obzir članak 3. stavak 1. točku (a) navedene uredbe kojim se

definira pojam „nasljeđivanje”. Slijedom toga, pitanje koje je postavio sud koji je uputio zahtjev podrazumijeva tumačenje članka 4. iste uredbe, u vezi s njezinim člankom 1. i člankom 3. stavkom 1. točkom (a).

27 Usto, što se tiče mjere o kojoj je riječ u glavnom postupku, iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da se austrijskim zakonodavstvom dodjeljuje legat nakon smrti osobe čije je nasljedstvo otvoreno, neovisno o bilo kakvom oporučnom raspolaganju umrlog u korist nekih njegovih bliskih osoba, radi skrbi koju su mu pružili tijekom određenog razdoblja koje je prethodilo toj smrti, ako za tu skrb nisu primili nikakav dar niti naknadu. Osim toga, pravo na taj legat, u svakom se slučaju, ostvaruje uz nužni dio, s obzirom na to da se ono legataru može oduzeti samo ako postoji razlog lišenja nasljedstva.

28 Stoga valja smatrati da svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. Uredbe br. 650/2012, u vezi s njezinim člankom 1. i člankom 3. stavkom 1. točkom (a), tumačiti na način da pojam „nasljeđivanje” u smislu tog članka 4. obuhvaća zakonski legat koji se dodjeljuje nakon smrti osobe čije je nasljedstvo otvoreno, neovisno o bilo kakvom oporučnom raspolaganju umrlog u korist nekih njegovih bliskih osoba, radi skrbi koju su mu pružili tijekom određenog razdoblja koje je prethodilo toj smrti, ako za tu skrb nisu primili nikakav dar niti naknadu, s obzirom na to da se pravo na taj legat u svakom slučaju ostvaruje uz nužni dio, pri čemu se ono legataru može oduzeti samo iz razloga lišenja nasljedstva.

29 Kako bi se odgovorilo na pitanje koje je postavio sud koji je uputio zahtjev, valja podsjetiti na to da prilikom tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst već i kontekst te ciljeve propisa čiji je dio (presude od 17. studenoga 1983., Merck, 292/82, EU:C:1983:335, t. 12. i od 8. svibnja 2025., Pielatak, C-410/23, EU:C:2025:325, t. 54. kao i navedena sudska praksa).

30 Kad je riječ, kao prvo, o tekstu relevantnih odredbi Uredbe br. 650/2012, valja podsjetiti na to da se njezinim člankom 4. predviđa da su sudovi države članice u kojoj je umrli imao svoje uobičajeno boravište u trenutku smrti nadležni za odlučivanje o njegovu „nasljeđivanju u cijelosti”.

31 Što se tiče pojma „nasljeđivanje” u smislu te uredbe, valja utvrditi da se, u skladu s člankom 1. stavkom 1. navedene uredbe, ona primjenjuje na „nasljeđivanje zbog smrti”.

32 Usto, člankom 3. stavkom 1. točkom (a) Uredbe br. 650/2012 pojašnjava se da za potrebe te uredbe pojam „nasljeđivanje” podrazumijeva „nasljeđivanje zbog smrti i obuhvaća sve oblike prijenosa imovine, prava i obveza zbog smrti, bilo dobrovoljnim prijenosom raspolaganjem imovinom zbog smrti, bilo prijenosom zakonskim nasljeđivanjem”.

33 Točno je, kao što je to istaknula Komisija, da se u njemačkoj jezičnoj verziji članka 1. stavka 1. i članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 650/2012, koji se odnose na područje primjene te uredbe kao i na definicije koje sadržava, upućuje na pojam „nasljeđivanje zbog smrti” (*Rechtsnachfolge von Todes wegen*), dok se u članku 4. te uredbe, kojim se uređuje pitanje opće nadležnosti sudova države članice o kojoj je riječ, upućuje na pojam „nasljeđivanje” (*Erbsachen*). Međutim, ostaje činjenica da u velikom broju drugih jezičnih verzija navedene uredbe, osobito u onima na bugarskom, španjolskom, danskom, engleskom, francuskom, hrvatskom, talijanskom, litavskom, malteškom, finskom i švedskom jeziku, te odredbe ne sadržavaju takvu terminološku razliku.

34 U tom pogledu, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da formulacija neke odredbe prava Unije upotrijebljena u jednoj od jezičnih verzija ne može služiti kao jedina osnova za tumačenje te odredbe niti joj se može dati prednost u odnosu na druge jezične verzije. U slučaju razlika

između tih verzija, odredba o kojoj je riječ mora se tumačiti s obzirom na opću strukturu i svrhu propisa kojeg je dio (vidjeti presude od 27. ožujka 1990., Cricket St Thomas, C-372/88, EU:C:1990:140, t. 18., i 19. kao i od 4. rujna 2025., Hakamp, C-203/24, EU:C:2025:662, t. 34.).

35 U svakom slučaju, ništa ne upućuje na zaključak da je zakonodavac Unije namjeravao pojmovima „nasljeđivanje zbog smrti" i „nasljeđivanje", u smislu Uredbe br. 650/2012, dodijeliti različita značenja, tako da valja smatrati da se ona preklapaju.

36 S obzirom na navedeno, također valja podsjetiti na to da se u članku 1. stavku 2. te iste uredbe navode slučajevi isključenja iz njezina područja primjene. Konkretno, člankom 1. stavkom 2. točkom (g) Uredbe br. 650/2012 isključuju se iz njezina područja primjene „imovinska prava i koristi koji nastaju ili se prenose na drugi način koji nije nasljeđivanje, na primjer darovanjem". Osim toga, člankom 1. stavkom 2. točkom (e) te uredbe pojašnjava se da su isključene i „obveze uzdržavanja, osim onih koje nastaju zbog smrti".

37 Ta isključenja treba ipak usko tumačiti (vidjeti u tom smislu presudu od 9. rujna 2021., UM (Ugovor o prijenosu vlasništva *mortis causa*), C-277/20, EU:C:2021:708, t. 34.).

38 U tom pogledu Sud je već presudio da odredba sporazuma o nasljeđivanju, koja se – poput darovanja u smislu članka 1. stavka 2. točke (g) Uredbe br. 650/2012 – sastoji od ugovaranja dara, ali se primjenjuje tek nakon ostaviteljeve smrti, nije obuhvaćena tim isključenjem, nego područjem primjene te uredbe (vidjeti u tom smislu presudu od 9. rujna 2021., UM (Ugovor o prijenosu vlasništva *mortis causa*), C-277/20, EU:C:2021:708, t. 35.).

39 Štoviše, valja naglasiti da se, kad je riječ o području primjene Uredbe br. 650/2012, Sud oslonio na utvrđenje prema kojem se glavna svrha nacionalnog pravnog pravila odnosi na nasljeđivanje umrlog, a ne na pitanja povezana s jednim od isključenja navedenih u članku 1. stavku 2. te uredbe, kao što su pitanja povezana s režimom bračne stečevine, kako bi smatrao da se ono odnosi na nasljedne stvari za potrebe navedene uredbe (vidjeti u tom smislu presudu od 1. ožujka 2018., Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, t. 40.).

40 Iz toga slijedi da je pojam „nasljeđivanje" u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 650/2012 široko definiran s obzirom na to da, kao što je to navedeno u točki 32. ove presude, obuhvaća „sve oblike prijenosa imovine, prava i obveza zbog smrti", uključujući mjere čija je glavna svrha nasljeđivanje umrlog i koje proizvode učinke nakon ostaviteljeve smrti.

41 Kao drugo, nijedan element konteksta u kojem se nalaze članak 4. te uredbe kao ni njezin članak 1. i članak 3. stavak 1. točka (a) ne osporavaju to tumačenje. Iz uvodne izjave 9. navedene uredbe osobito proizlazi da se ona mora primjenjivati na „sve građanskopravne aspekte nasljeđivanja, točnije, sve oblike prijenosa imovine, prava i obveza zbog smrti". Usto, člankom 23. stavkom 1. te iste uredbe predviđa se da pravo određeno na temelju njezina članka 21. ili članka 22. uređuje „nasljeđivanje u cijelosti".

42 Kao treće, kad je riječ o ciljevima Uredbe br. 650/2012, s jedne strane, iz njezinih uvodnih izjava 7. i 8. proizlazi da je njezin cilj, među ostalim, pomoći nasljednicima i legatarima, drugim osobama bliskima umrlom i vjerovnicima nasljedstva u ostvarivanju njihovih prava u kontekstu nasljeđivanja koje ima prekogranične implikacije (presuda od 21. lipnja 2018., Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, t. 49.).

43 S druge strane, u skladu s općim ciljem te uredbe, navedenim u uvodnoj izjavi 59., koji se odnosi na uzajamno priznavanje odluka donesenih u državama članicama u području nasljeđivanja, uvodna izjava 34. te uredbe naglašava da se njome želi izbjeći donošenje proturječnih odluka u različitim državama članicama. Taj je cilj povezan s načelom jedinstva nasljeđivanja, utjelovljenim posebice u članku 23. stavku 1. Uredbe br. 650/2012, u kojem se ističe da je pravo koje se primjenjuje u skladu s tom uredbom namijenjeno uređivanju „nasljeđivanja u cijelosti”. Međutim, to načelo jedinstva nasljeđivanja također je temelj za pravilo iz članka 4. navedene uredbe jer se u tom članku također navodi da navedeno pravilo određuje nadležnost sudova država članica za odlučivanje „o nasljeđivanju u cijelosti” (presuda od 21. lipnja 2018., Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, t. 53. do 55.).

44 Iz sudske prakse također proizlazi da, kako bi se pridonijelo učinkovitom rješavanju sporova koji se odnose na nasljeđivanje, Uredbom br. 650/2012 nastoji se promicati jedinstveno postupanje s nasljeđivanjem. Tako je Sud u više navrata presudio da tumačenje odredbi te uredbe koje bi dovelo do fragmentacije tog nasljeđivanja nije u skladu s njezinim ciljevima (presuda od 7. travnja 2022., VA i ZA (Supsidijarna nadležnost u nasljednim stvarima), C-645/20, EU:C:2022:267, t. 37. i navedena sudska praksa).

45 U ovom slučaju, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, cilj mjere poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku jest nadoknaditi određene pružene usluge. Prema tome, ona po toj osnovi pokazuje određenu analogiju s tražbinom iz područja obveznog prava, jer je njezin cilj nadoknaditi osobama bliskima umrlomu skrb koju su mu pružili a da pritom nisu, za njegova života, primili dar ili ugovorili naknadu.

46 Međutim, iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je ta mjera, neovisno o kvalifikaciji „legata” u nacionalnom pravu, usko strukturno povezana s nasljednim stvarima, s obzirom na to da se primjenjuje tek nakon smrti osobe čije je nasljeđivanje otvoreno i da je stoga njezin sustav usko povezan s tim nasljeđivanjem. Konkretno, u primjenjivom austrijskom pravu navodi se da se ono primjenjuje neovisno o bilo kakvoj oporučnoj odredbi koju je sastavio umrli i, u svakom slučaju, povrh nužnog dijela i da se može odbiti samo zbog izručivanja. Usto, mjerom o kojom je riječ u glavnom postupku pogoduje se samo osobama bliskima umrlomu kao što su osobe iz kruga njegovih zakonskih nasljednika, njihov bračni drug, registrirani partner ili izvanbračni drug i njihova djeca te izvanbračni drug umrlog i njegova djeca. Iz toga slijedi da se glavna svrha navedene mjere odnosi na prava pružatelja skrbi u okviru nasljeđivanja.

47 Također valja istaknuti da Uredba br. 650/2012 iz svojeg područja primjene izričito ne isključuje mjeru poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku i da se ne čini ni da je takva mjera obuhvaćena jednim od isključenja navedenih u točki 36. ove presude niti u drugim slučajevima isključenja navedenima u članku 1. stavku 2. Uredbe br. 650/2012.

48 Prema tome, s obzirom na elemente koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev, očito je, pod uvjetom da taj sud to provjeri, da se ta ista mjera uglavnom odnosi na nasljedne stvari, u smislu Uredbe br. 650/2012.

49 Iz toga slijedi da je, u pogledu elemenata koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev, mjera poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 650/2012.

50 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 4. Uredbe br. 650/2012, u vezi s njezinim člankom 1. i člankom 3. stavkom 1. točkom (a), treba tumačiti na način da pojam „nasljeđivanje” u smislu tog članka 4. obuhvaća zakonski legat koji se

dodjeljuje nakon smrti osobe čije je nasljedstvo otvoreno, neovisno o bilo kakvom oporučnom raspolaganju umrlog u korist nekih njegovih bliskih osoba, radi skrbi koju su mu pružili tijekom određenog razdoblja koje je prethodilo toj smrti, ako za tu skrb nisu primili nikakav dar niti naknadu, s obzirom na to da se pravo na taj legat u svakom slučaju ostvaruje uz nužni dio, pri čemu se ono legataru može oduzeti samo iz razloga lišenja nasljedstva.

Troškovi

51 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Članak 4. Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, u vezi s njezinim člankom 1. i člankom 3. stavkom 1. točkom (a)

treba tumačiti na način da:

pojam „nasljeđivanje” u smislu tog članka 4. obuhvaća zakonski legat koji se dodjeljuje nakon smrti osobe čije je nasljedstvo otvoreno, neovisno o bilo kakvom oporučnom raspolaganju umrlog u korist nekih njegovih bliskih osoba, radi skrbi koju su mu pružili tijekom određenog razdoblja koje je prethodilo toj smrti, ako za tu skrb nisu primili nikakav dar niti naknadu, s obzirom na to da se pravo na taj legat u svakom slučaju ostvaruje uz nužni dio, pri čemu se ono legataru može oduzeti samo iz razloga lišenja nasljedstva.

Potpisi